

خیمه‌گاه نجمه خاتون(س):سایه‌سار آرامش زائران دهه آخر ماه صفر
مرکز امور بانوان و خانواده‌بنیاد کرامت رضوی همزمان با دهه آخر ماه صفر مجموعه‌ای از برنامه‌های فرهنگی، اجتماعی و رفاهی را برای زائران این ایام تدارک دیده‌است.

به گزارش آستان‌نیوز، مدیر مرکز امور بانوان و خانواده بنیاد کرامت رضوی

۲

خبر

به همت مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی برگزار شد

نشست راهیابی به مضامین متعالی شعر آیینی در انجمن شعر رضوی

به همت انجمن ادبی مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی، نشست «راهیابی به مضامین متعالی در شعر آیینی» همزمان بابرگزاری جلسه شعر انجمن شعر رضوی برگزار شد.

به گزارش آستان‌نیوز، جلسه شعر انجمن ادبی رضوی که ازجمله انجمن‌های مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی است، دوشنبه هر هفته، جلسات نقد و بررسی اشعار شاعران آیینی را در باب‌الهادی(ع) حرم مطهر رضوی برگزار می‌کند.

به‌مناسبت فرارسیدن دهه آخر ماه صفر، جلسه این هفته این انجمن با عنوان نشست «راهیابی به مضامین متعالی در شعر آیینی» با حضور محمدهادی زاهدی، نویسنده و پژوهشگر و جمعی از شاعران آیینی برگزار شد.

■ **کیفیت بالای اشعار شاعران آیینی انجمن ادبی رضوی**

زاهدی با اشاره به اینکه انجمن ادبی رضوی از قدیمی‌ترین انجمن‌های موجود پس از انقلاب اسلامی است که به مدت ۳۵ سال در کنار حرم مطهر رضوی برگزار می‌شود، اظهار کرد: نشست‌های این انجمن ادبی از ابتدا تاکنون ثمرات خوبی داشته و به ارتقای شعر شاعران کمک کرده‌است.

وی معرفی شاعران آیینی به جامعه شعر آیینی را از جمله اهداف اجرا شده انجمن ادبی رضوی دانست و اضافه کرد: این هدف، اقدام اندکی نیست و هر کسی نمی‌تواند این کار بزرگ را انجام دهد، بنابراین اقدامی بسیار ارزشمند و شایسته قدرانی است.

این نویسنده و پژوهشگر دینی افزود: باتوجه به بضاعتی که شاعران آیینی قدیمی در این انجمن دارند، اشعاری که در این جلسه از سوی شاعران قرائت شد، سطح و کیفیت خوبی دارد وی ابراز امیدواری کرد با حضور شاعران جوان‌تر، این انجمن قدرت و قوام بیشتری داشته باشد و آینده بهتری نیز پیش روی این انجمن قرار بگیرد.

زاهدی ادامه داد: بهترین راه سنجش یک اثر، ارزیابی آن است، زیرا به کیفیت کار کمک می‌کند، بنابراین خیلی مهم است شاعری که در جلسات شعر انجمن ادبی رضوی حضور می‌یابد و اشعاری که سروده است را در اینجا به اشتراک می‌گذارد، اثرش مورد ارزیابی و گفت‌وگو قرار گیرد و این، دقیقاً همان روش درست سنجش آثار است.

■ **نشست‌های تخصصی: تلنگری به شاعران آیینی**

علی‌اصغر دیلیلی، مسئول انجمن ادبی رضوی مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی نیز با اشاره به اینکه جلسه امروز کاملاً تخصصی بود و استاد زاهدی نکات ریزی را با محوریت بحث مضامین و مضمون‌یابی در شعر آیینی مطرح کرد، گفت: این نویسنده و پژوهشگر دینی به یکسری افت‌ها قدردان سرودن اشعار آیینی برای شاعران اشاره داشت که تمام نکات می‌تواند تلنگری برای شاعرانی باشد که می‌خواهند سرودن اشعار آیینی را ادامه دهند.

او افزود: استاد زاهدی نکات کلیدی و کدهایی را به شاعران آیینی برای سرودن اشعار آیینی ارائه کرد که توجه به آن‌ها می‌تواند اشعار شاعران را به تعالی برساند.

وی برگزاری این گونه نشست‌های تخصصی را اتفاق خوبی در عرصه فعالیت انجمن ادبی رضوی دانست و متذکر شد: اثرگذاری این نشست‌ها نیازمند گذر زمان است و لازم است شاعران با نکات آموزشی که در این جلسات یاد می‌گیرند گام به گام پیش رفته و به یک جهان‌بینی برسند و در نهایت هر کدام از آن‌ها با توجه به ویژگی‌ها و اصول مهم در سرودن اشعار آیینی، بسرایند.

فراخوان دانشگاه بین‌المللی امام رضا علیه السلام برای مشارکت همگانی در خدمت به زائران رضوی

همزمان با فرارسیدن این حزن انگیز پایانی ماه صفر و اوج‌گیری موج تشرف زائران پیاده حضرت علی‌بن موسی الرضا(ع) به مشهد مقدس، دانشگاه بین‌المللی امام رضا(ع) در واحد برداردان افتخار میزبانی از خیل عاشقان را بر عهده خواهد داشت.

به گزارش آستان نیوز، در راستای هماهنگی‌های صورت گرفته، از تاریخ ۳۰ مرداد تا دوم شهریور ۱۴۰۴، بیش از ۸۰۰ زائر پیاده از شهرهای مختلف کشور ازجمله تایباد، نهبندان، جوبن، کرچ، زابل و نیشابور در این مجموعه دانشگاهی اسکان یافته و پذیرایی خواهند شد.

در این راستا، از عموم اساتید، کارکنان و دانشجویان ارجمند دانشگاه و همچنین علاقه‌مندان به خدمت‌رسانی داوطلبانه، دعوت می‌شود در این میزبانی پرفیض و معنوی مشارکت فعال داشته باشند.

علاقه‌مندان به مشارکت در عرصه‌های مختلف خدمت‌رسانی از جمله خدمات فرهنگی، انتظامات، چاپخانه و پذیرایی، بهداشت و درمان، نظافت و نظورات نقدی و غیر نقدی می‌توانند برای اعلام آمادگی و کسب اطلاعات بیشتر به شناسه ۱۴۰۴@khadem_reza که در پیام‌رسان اپتا پیام دهند.

خدمت‌رسانی در بخش خدمات فرهنگی شامل برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های فرهنگی و مذهبی ویژه زائران ازجمله برگزاری حلقه‌های معرفتی، پاسخ‌گویی به سؤالات دینی و اعتقادی، بیان معارف دینی، اقامه نماز جماعت، ویژه برنامه‌های سوگواری و عزاداری و اجرای برنامه‌های متنوع فرهنگی برای کودکان و نوجوانان است.

خدمت‌رسانی در حوزه انتظامات شامل مشارکت در برقراری نظم و امنیت و راهنمایی زائران و خدمت‌رسانی در بخش بهداشت و درمان شامل حمایت از سلامت زائران با ارائه خدمات اولیه بهداشتی و درمانی است.

همچنین امکان مشارکت از طریق ارائه نذورات نقدی و غیر نقدی به منظور تأمین بخشی از هزینه‌های میزبانی نیز فراهم شده است.

گفت: موکب دخترانه نجما در اردوگاه خاتون برپا خواهد شد. این موکب برگرفته از نام «نجمه خاتون» مادر بزرگوار حضرت رضا(ع) میزبان خانواده‌های زائر است و خدمات مختلفی ازجمله پذیرایی، استراحت و فعالیت‌های فرهنگی ارائه می‌دهد، بخش ویژه این موکب، خدمت دختران نوجوان مشهدی به دختران زائر است. موکب نجما به همت کانون‌های

خادمیاری بانوان و خانواده‌سایر استان‌ها نیز برپا شده‌است. فاطمه دژبدر بیان کرد: همچنین بانوان نانوا از سراسر کشور با هماهنگی دبیرخانه کانون‌های خادمیاری استان‌ها به مشهد اعزام می‌شوند و روزانه ۲۰ هزار نان سنتی و محلی تهیه و میان موکب‌های سطح شهر توزیع می‌شود.

وی ادامه داد: در طرح خانه‌های رضوی، منازل مجاوران حرم مطهر امام

چهارشنبه ۲۹ مرداد ۱۴۰۴ - ۲۶ تفر ۱۴۴۷ - ۲۰ آگوست ۲۰۲۵ - ۳۱ سال سی و هشتم - شماره ۱۰۲۲۲ WWW.QUDSONLINE.IR

اشیای نفیس موزه حرم مطهر رضوی، ارتباطی معنوی با ذهن بازدیدکنندگان برقرار می‌سازند

تجلی زیارت در گنجینه‌های هویت

همچنین باید به اشیای نفیس و خاص دیگری مانند محراب پیش‌روی مبارک، در دارالسیاده و ضریح فولادی دوره صفوی اشاره کرد که بازدید از موزه و زیارت را با تاریخ حرم مطهر به یکدیگر پیوند می‌زند.

■ **هویت حرم مطهر در گنجینه‌های موزه**

سال‌های گذشته که ضریح‌های قدیمی در فضای موزه در دسترس زائران بودند، اردآمدندان حضرت رضا(ع) اقدام به انداختن نذری داخل ضریح می‌کردند و یا به نشانه تبرکی دست بر ضریح می‌کشیدند. اکنون هم بسیاری از بازدیدکنندگان موزه به وقت مواجهه با ضریح‌ها یا اشیای قدیمی حرم مطهر متقلب می‌شوند، بغض کرده‌با ذکرهایی راز پربل جاری می‌کنند.

افراد مسن‌تر از زاویه دیگری به این اشیای نفیس می‌نگرند، چرا که استفاده از این وسایل قدیمی را به چشم خود در اماکن متبرکه دیده‌اند.

ملک‌جعفریان می‌گویند:بخش اعظمی از اشیای نفیس موزه بزرگ رضوی هویتی مرتبط با حرم مطهر دارند که نشان می‌دهد بازدید از موزه نوعی زیارت بارگاه منور رضوی را در خود گنجانده است، آن هم از زاویه‌ای متفاوت، چرا که این نوع زیارت، ذهن و فکر بازدیدکنندگان را با حرم مطهر و تاریخ آن درگیری می‌کند.

رئیس اداره گنجینه‌ها و موزه‌های آستان قدس رضوی معتقد

میراث

نگاهی به یکی از قدیمی‌ترین مراسم بزرگداشت شب شهادت امام رضا(ع) در حرم مطهر رضوی

محمد حسین مروج کاشانی | جایگاه بارگاه مطهر امام رضا(ع) در مشهد مقدس، خراسان بزرگ و ایران اسلامی برای برگزاری آیین‌ها و مراسم مرتبط با بزرگداشت شعائر اسلامی، جایگاه خاص و ویژه‌ای است. برگزاری مراسم سوگواری و عزاداری در ایام شهادت حضرات معصومین(ع) در حرم مطهر حضرت ثامن الحجج(ع) سابقه‌ای طولانی دارد، اما انگار حال و هوای بارگاه مطهر عالم آل محمد(ع) در آخرین روز ماه صفر، با سایر روزها فرق می‌کند. این قطعه از بهشت در این روز، عزادار و سوگوار صاحبخانه‌ای رثوف و کریم است که پاره تن رسول خاتم(ص) به‌شمار می‌رود. آن گونه که زهرا فاطمی مقدم، کارشناس مسئول امور پژوهش و مطالعات اسنادی مرکز آستان آستان قدس رضوی برپایان نقل می‌کند، سابقه قدیمی‌ترین سند برای بزرگداشت مراسم خطبه‌خوانی شب شهادت امام رضا(ع) در این آستان مبارک، به ۱۴۶ سال پیش بازمی‌گردد، به‌همین بهانه در ادامه، بخش‌هایی از سخنان این دانشجوی مقطع دکتری رشته تاریخ در گفت‌وگو با خبرنگار روزنامه قدس را دنبال کنید.
وی ۲۰ سال سابقه همکاری با این مرکز را دارد.

■ **بزرگداشت دهه پایانی ماه صفر به روایت اسناد آستان قدس رضوی**
حرم مطهر امام رضا(ع) در ادوار گوناگون تاریخ، شاهد برپایی آیین‌های مختلف عزاداری برای حضرات معصومین(ع) بوده است که برخی از این آیین‌ها هنوز هم در حرم منور رضوی اجرا می‌شود و به عنوان یک میراث ماندگار در تاریخ به ثبت رسیده‌است.
برگزاری مراسم سوگواری، عزاداری و ذکر مصیبت به مناسبت شهادت امام رضا(ع) در حرم مطهر ایشان از دیرباز مرسوم بوده و روضه‌خوانان، نوحه‌خوانان و خطبای آستان قدس در حرم مطهر رضوی به ذکر مصیبت می‌پرداختند. اسناد بسیاری در مرکز اسناد این آستان مبارک در مراسم مراسم روضه‌خوانی و ذکر مصیبت در دهه پایانی ماه صفر به مناسبت رحلت پیامبر اکرم(ص)، شهادت سبط اکبر حضرت امام حسن مجتبی(ع) و شهادت ولی نعمتان امام رضا(ع) در دسترس است، اما عزاداری مرتبط با ایام شهادت امام رضا(ع) در حرم مطهر آن امام‌همام و در محضر ساحت مبارک ایشان متفاوت با سایر عزاداری‌ها برگزار می‌شده‌است.

محتوای اسناد این مجموعه بیانگر برگزاری این مراسم سوگواری از محل مصارف موقوفات و همچنین شکل‌گیری مشاغل مرتبط با برپایی این مراسم در حرم مطهر رضوی است که می‌توان به پرداخت انعام و مواجب به روضه‌خوانان اشاره کرد. همچنین برای شرکت در این مراسم دعوت‌نامه‌هایی نیز تهیه و برای افراد ارسال می‌شده‌است. دعوت‌نامه‌هایی برای حضور افراد در این مجالس از دوره قاجار در دسترس است که در یکی از آن‌ها مربوط به سال ۱۳۲۱ قمری و دوره قاجار چنین نوشته شده‌است: «... به جهت لیله شهادت حضرت ثامن‌الائمه ارواح‌افاده

رضا(ع) به صورت داوطلبانه و رایگان برای اسکان زائران آماده می‌شود. تلاش داریم محافل خانوادگی در سطح کشور با نام روضه الرضا(ع) در دهه پایانی صفر با برپایی مراسم روضه اهل بیت(ع) احیا شوند. همچنین همزمان با ایام شهادت امام رضا(ع) بسته‌های متبرک به خانه‌هایی که میزبان مراسم سوگواری هستند ارسال می‌شود.

WWW.QUDSONLINE.IR - ۱۰۲۲۲ - شماره ۱۰۲۲۲ - ۳۱ سال سی و هشتم - ۲۶ تفر ۱۴۴۷ - ۲۰ آگوست ۲۰۲۵

است بازدیدکنندگان اندکی هستند که صرفاً با هدف حضور در موزه وارد حرم مطهر می‌شوند و همین موضوع هم از سر ارادت به حضرت رضا(ع) و واکاوی در موضوعاتی حول حرم مطهر اتفاق می‌افتد.

■ **ارتباط ذهنی بازدیدکنندگان با اشیای موزه**

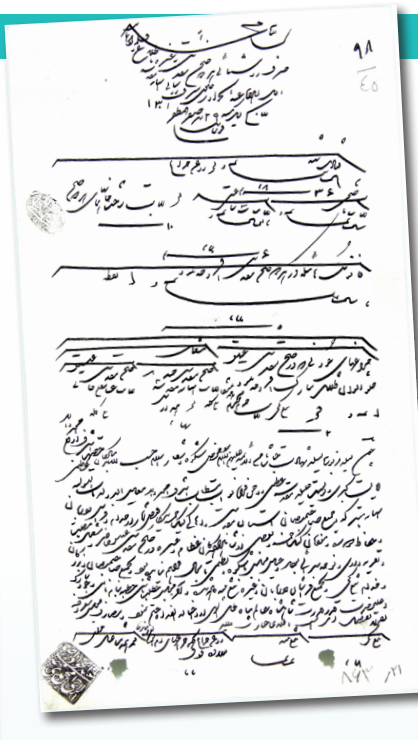
زیارت‌شناسی مقوله‌ای است دارای ارزش معنوی که ارتباط دلی زائر با گنبد و بارگاه را تقویت می‌کند. زائران حضرت رضا(ع) در بازدید از موزه بزرگ آستان قدس رضوی به راز و رمزهایی حول توسل به امام مهربانی در گذشته پی می‌برند و در موارد بسیاری سعی می‌کنند کاری کنند شبیه عمل‌های پسندیده قدیمی. عبدالحسین ملک جعفریان در این خصوص توضیح می‌دهد: در موزه تاریخ حرم مطهر رضوی اشیایی نگهداری می‌شود که روزگاری توسط علاقه‌مندان و زائران حضرت رضا(ع) برای استفاده در حرم مطهر وقف یا نذر شده‌است و الآن به دلیل گشت‌زمان، نفاست پیدا کرده‌اند. این اشیاء به واسطه داستان ارادت اهداکننده به این آستان مقدس برای بازدیدکنندگان ارزشمند هستند.

زائران زیادی هستند که هنگام تشرّف به حرم مطهر رضوی بازدید از موزه را در برنامه خود جای می‌دهند. ملک‌جعفریان در این باره می‌گوید: از آنجایی که یکی از مهم‌ترین اهداف فعالیت موزه، برقراری ارتباط مخاطب با آثار به نمایش گذاشته شده است بازدیدکنندگان موزه تاریخ حرم مطهر رضوی بیشترین ارتباط بصری، معنوی و حتی ذهنی را با آثار برقرار می‌کنند. به این واسطه با دیدن آثاری مانند ضریح‌های قدیمی، وسایل روشنایی سنتی، زیارت‌نامه‌های کهن، سنگاب تاریخی و... فضای زیارت در گذشته برای بازدیدکنندگان تجسم پیدا می‌کند.

■ **نذر و اهدا به سبک گذشتگان**

موزه آستان قدس رضوی و گنجینه‌های نفیس آن درگیری‌های ذهنی و معنوی متفاوتی در بازدیدکنندگان ایجاد می‌کند، به نحوی که خیلی از افراد در پایان می‌پرسند چگونه اشیای نفیس خود را به موزه اهدا کنند، اهداهایی که همواره از سر ارادت و علاقه به محضر امام هشتم(ع) اتفاق می‌افتد. ملک جعفریان در مدت فعالیت خود در موزه مواردی از این جنس را دیده‌است و می‌گوید: خیلی از بازدیدکنندگان پس از مشاهده آثار موجود پیگیری می‌شوند که چگونه وسایل نفیس خود را به موزه اهدا کنند، چون باو دارند بهترین ضرابی را نگهدای چنین اشیایی حرم منور امام رضا(ع) است. هم چنین نفرات دیگری هم هستند که پس از دیدن این فضا و اشیای موجود، نذرهای نقدی تقدیم اداره نذورات می‌کنند که برای توسعه این فضا مورد استفاده قرار بگیرد.

این نوع رفتار از سوی بازدیدکنندگان سبب شده این چرخه همواره ادامه یابد و زمینه توسعه موزه با اشیاء و کالاهای نفیس بیشتر ادامه‌دار باشد.

از خدام و فراش و دربانان و حفاظ دوره و مؤذنان کشیک خمسه و غیره در صحن مقدس عتیق حاضر و مشغول مصیبت و تعزیه‌داری و نوحه‌سرایی بوده، به جمیع خدام و صاحب‌منصبان شمع حاض داده شد و آخر مجلس خطیب‌باشی خطبه خواند...».

اسناد سال‌های بعد هم حکایت از انجام این مراسم به عنوان سنتی معمول و مستمر در حرم مطهر امام هشتم(ع) دارد. همان گونه که در سند مزبور اشاره شد، در هنگام خطبه‌خوانی تمامی حضار شمعی در دست داشتند و در این مراسم تأکید بسیاری بر استفاده از شمع بوده، به نحوی که هر زمینه‌های مشخصی برای تأمین شمع صورت می‌گرفته‌است. همچنین در اواخر دوره قاجار که شاهد ورود چراغ‌های روشنایی به حرم مطهر هستیم، باز هم متولی وقت آستان مقدس رضوی بر استفاده از شمع به جای چراغ‌ها تأکید می‌کند. همچنین براساس سوابق موجود، در پایان مراسم خطبه‌خوانی از تمامی خدمه و زائران پذیرایی به عمل می‌آمده‌است. این مراسم از ابتدای برگزاری آن تا سال ۱۴۰۰ شمسی در صحن انقلاب اسلامی (صحن عتیق سابق) برگزار می‌شد، اما از سال ۱۴۰۱ به تصحیم تویلیت موزه آستان قدس رضوی و به منظور بهره‌مندی بیشتر زائران و مجاوران حرم مطهر امام هشتم(ع)، مکان برگزاری این مراسم به صحن پیامبر اعظم(ص) منتقل شد.